

Kwaliteitskaart (hoog)begaafde leerlingen op OBS de Klim – januari 2024

Kirsten Nichting (intern begeleider) in samenspraak met Marco Murk (directeur), teamleden en de oudergeleding van de MR.

‘Als iemand je een vis geeft, heeft hij een dag te eten. Als je hem leert vissen heeft hij altijd te eten.’

Aanleiding

Vanuit de overheid is er al een aantal jaren meer aandacht voor (hoog)begaafde leerlingen in het onderwijs. Deze leerlingen worden in dit stuk ook wel hb-leerlingen genoemd. ‘Goed onderwijs is ambitieus en daagt alle leerlingen uit steeds een stapje extra te zetten’ (Sander Dekker 2014-2018). Hij maakt onderscheid tussen zeer goed onderwijs aan alle leerlingen en onderwijs aan zeer goede leerlingen. Die laatste groep verdient, net als alle andere leerlingen een aanbod dat bij hen past, waardoor ook zij zich goed kunnen ontwikkelen en met plezier in leren naar school toe gaan.

We zien, ook op OBS De Klim dat eerder de aandacht vooral ging naar leerlingen die extra zorg nodig hadden i.v.m. cognitieve achterstanden. Er worden nu stappen gezet om het onderwijs ook beter aan te laten sluiten bij de (hoog) begaafde leerlingen. Iets wat uit de Venster vragenlijsten van schooljaar 2022-2023 naar voren komt als aandachtspunt van de leerkrachten, de ouders en de leerlingen zelf.

Op OBS De Klim worden er binnen de groepen al acties ondernomen om deze doelgroep leerlingen te begeleiden. Binnen het thematisch werken krijgen deze leerlingen uitdaging op maat. Daarnaast is er behoefte aan een schoolbrede, doorgaande lijn wat betreft deze leerlingen. Daarom is deze kwaliteitskaart opgesteld; om meer inzichten, handvatten en adviezen te bieden waarbij duidelijke kaders worden geschept van signalering tot uitvoering. Daarnaast willen we deze doelgroep leerlingen op cognitief- en sociaal gebied beter ondersteunen.

OBS De Klim

Op OBS De Klim werken we thematisch. Het jaar is verdeeld in vijf thema’s die schoolbreed worden gedragen. Binnen deze thema’s worden er onderzoeksvragen opgesteld waarbij ieder kind op zijn eigen niveau onderzoek kan doen. Naar mate de leerlingen ouder worden zullen zij steeds zelfstandiger onderzoek doen (va groep 5). Bij het doen van onderzoek wordt gebruik gemaakt van het TASC model. Een model dat in eerste instantie is ontwikkeld om hoogbegaafde leerlingen op een meer onderzoekende manier met de lesstof bezig te laten zijn. Op OBS De Klim zetten we dit model voor alle leerlingen in.

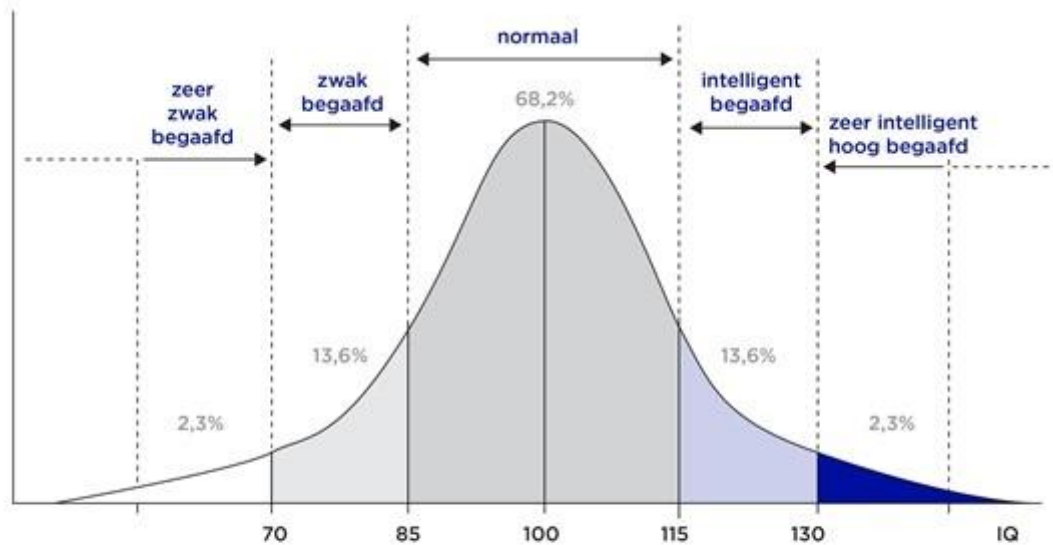

Daarnaast wordt er binnen alle groepen gedifferentieerd op drie niveaus. Deze niveaus worden in kaart gebracht in de groepshandlingsplannen die een aantal keer per jaar worden aangepast. Dit bijvoorbeeld n.a.v. toets afnames of groepsbesprekingen. Daarnaast zijn we ons bewust dat de (hoog)begaafde leerlingen iets anders nodig hebben. Iets wat met de wet passend onderwijs een taak is van de leerkrachten en de school.

Wanneer is een kind (hoog)begaafd?

(Hoog)begaafdheid is meer dan alleen een hoge intelligentie (IQ). Bij (hoog)begaafdheid zijn ook persoonlijkheidskenmerken van belang. Daarnaast speelt de omgeving een belangrijke rol in de ontwikkeling van talent. (Monique Jonkers, 2016).

Het IQ zelf is vanaf het zesde jaar aan te duiden met een intelligentiequotiënt (IQ). Wanneer een kind een score heeft van 130 of hoger spreekt men van hoogbegaafdheid. We spreken van begaafde leerlingen wanneer een kind een score heeft tussen de 115-130. Daarbij is de aantekening dat deze score twee jaar geldig is.

Verdeling van IQ-scores onder de normaalverdeling - Ten opzichte van de gemiddelde IQ-score van 100 valt ca. 68% van een gemiddelde schoolpopulatie binnen een normaal IQ-bereik van 85-115 (= maximaal 1 standaardafwijking vanaf het gemiddelde). Binnen de ca. 16% die hierboven scoort, laat ongeveer 10% van de leerlingen - naast een hoge intelligentiescore - ook specifieke kenmerken zien die duiden op (hoog)begaafdheid, o.a. creërend denkvermogen en een sterke intrinsieke motivatie.

slo

Deze score, in combinatie met een hoge motivatie, hoge mate van creativiteit en de omgeving (Monks), maar ook de eigenschappen; de lat hoog leggen, rechtvaardigheidsgevoel, kritische instelling en gevoeligheid maken dat we iemand (hoog)begaafd noemen.

Signaleren in de kleuterbouw (groep 1-2)

De signaleringspunten die je kunt lezen in het volgende kopje, kunnen ook gelden voor kleuters.

In de kleuterbouw spreek je van een ontwikkeling voorsprong en niet van (hoog)begaafdheid. Als deze leerlingen eindelijk naar school toe mogen en daarnaar hebben uitgekeken, dan kan dit vaak tegenvallen. De aangeboden lesstof in groep 0 of groep 1 is iets wat ze vaak al kunnen. Dit zorgt voor teleurstelling. Ze willen zo graag leren! Dit kan zicht uiten in:

- Dwars/opstandig gedrag
- Geen zin meer hebben in school
- Aanpassing; de leerlingen kijken wat er van hen verwacht wordt i.p.v. naar wat zij nodig hebben.

Signaleren van (hoog)begaafde leerlingen (groep 3 tm 8)

Kinderen die (hoog)begaafd zijn hebben de gave om zich aan te passen. Ze willen meestal niet buiten de boot vallen en zorgen dat ze met de groep meekomen en vooral niet opvallen.

Ouders en leerkrachten kunnen onderstaande kenmerken in ogenschouw houden om een (hoog)begaafde leerling te signaleren. Waarbij de leerling niet hoeft te voldoen aan alle kenmerken en het niet gezegd is dat wanneer een leerling aan deze kenmerken voldoet het (hoog)begaafd is.

- Snel van begrip (sneller denken, grotere denkstappen)
- Grote algemene interesse
- Adequaat woordgebruik/verbaal sterk
- Origineel in het bedenken van oplossingen
- Grote parate kennis
- Geestelijk vroegrijp
- Scherp opmerkingsvermogen
- Hoog leertempo
- De lat hoog leggen voor zichzelf
- Kan zich leerstof makkelijk eigen maken
- Leuk om moeilijke dingen te doen

- Leuk om denkproblemen op te lossen
- Goed geheugen
- Perfectionistisch (kritische blik richting zichzelf)
- Gevoelig
- Afspraak is afspraak
- Groot rechtvaardigheidsgevoel
- Doorzetter (kan op den duur ook een 'fixed mindset' worden)
- Leert graag zelfstandig i.p.v. samen
- Behoeft aan autonomie
- Goed geheugen

Deze leerlingen scoren vaak hoog op methode- en niet-methodetoetsen en zijn snel verveeld. Dit uit zich vaak thuis, omdat een kind zich op school heeft aangepast. Een veelgehoorde uitspraak is: 'Het is saai op school.'

Signaleren van onderpresteerders

Ook kan het gevaar zijn dat deze leerlingen mooie scores behalen, er geen zorgen zijn terwijl deze kinderen tóch meer nodig hebben om zich te ontwikkelen.

Dan is er ook nog een risico dat deze groep leerlingen onder presteert. Zij geven bijvoorbeeld op toetsen niet het antwoord die de toetsmaker wil horen. Deze leerlingen kunnen bij relatief makkelijke opgaven té moeilijk denken waardoor zij 'verkeerde' antwoorden geven.

Andere signaleren die onderpresteerders mogelijk laten zien:

- Achterover leunen
- Aangeven dat de lesstof saai is
- Frustratie over het leren
- Boosheid
- Toetsscores die niet passend lijken bij het beeld dat je van de leerling hebt
- Aanpassingsgedrag
- Eigenwijs, waardoor het lijkt of deze leerlingen niet willen luisteren

Het signaleren van deze onderpresteerders is en blijft een moeilijk iets. Het is van belang om tijdens kind gesprekken, die met alle leerlingen gevoerd worden, vragen te stellen en door te vragen om zo meer inzicht te krijgen in het leerproces en de gedachtegang van kinderen.

Voor leerkrachten is het van belang dat zij goed observeren, met ouders bespreken wat ze in de groep signaleren, bij groepsbesprekingen met de intern begeleider aangeven wat zij zien én tijdens de analyse dagen met het team alert zijn op signalen van deze leerlingen.

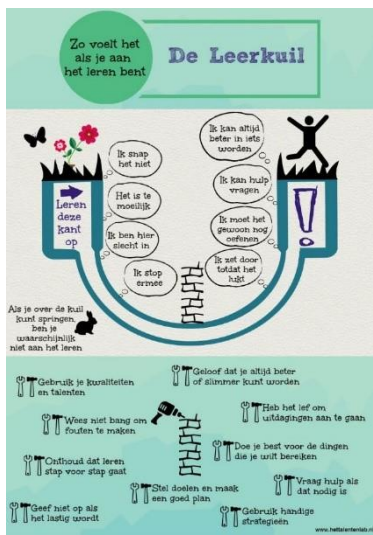
Leren is niet altijd leuk

Daarnaast is het van belang ons bewust te blijven van het feit dat leren voor deze leerlingen niet vanzelf gaat;

- Deze leerlingen voelen zich vaak anders in een groep. Zij denken sneller, zij maken grote denksprongen, maar willen bij de groep horen. Dit zorgt ervoor dat deze kinderen zich snel aanpassen waarbij ze niet volledig zichzelf zijn en uiten wat ze kunnen. Iets waardoor deze leerlingen moeilijk te signaleren zijn.
- Deze leerlingen zijn vaak snel van begrip, hebben een goed geheugen en ervaren veel herhaling. Dit zorgt al snel voor verveling waardoor hun 'leerhonger' niet wordt gevoed. Ze krijgen geen diepgang waarbij zij niet geprikkeld worden om te leren. Dit kan leiden tot onderpresteren. Het kan erop lijken dat deze leerlingen de lesstof niet beheersen of niet betrokken zijn, maar niks is minder waar. Ook wanneer deze leerlingen niet onderpresteren moeten zij leren hoe ze moeten leren. Er moet aandacht zijn voor de executieve vaardigheden. <https://www.slo.nl/thema/meer/jonge-kind/executieve-functies/>
- Deze leerlingen hebben vaak een vaste mindset: 'Ik kan het niet', dus klaar!' Deze leerlingen denken dat intelligentie bepaalt wat je kunt. Daarbij heeft oefenen en doorzetten in hun ogen geen zin. Deze leerlingen moeten gaan leren doorzetten en leren dat ze iets (nog) niet kunnen (Carol Dweck), maar wel kunnen leren. Zij moeten vaardigheden leren en manieren aangereikt krijgen om wel tot leren te kunnen komen. Vaak zien we in de hogere leerjaren dat ze voor het eerst meemaken iets niet in één keer te kunnen. Dit zorgt voor paniek. Oefenen en doorzetten is voor hen onbekend. De mindset van deze leerlingen, in gesprek gaan met deze leerlingen kan erg helpend zijn. Op OBS De Klim maken we hierbij gebruik van de leerkuil van Bazalt (dit wordt overigens ook ingezet bij andere leerlingen, al op jonge leeftijd (groep 3)). Door deze leerkuil te doorlopen voelen kinderen hoe het voelt als je aan het leren bent. Daarnaast leert de leerling wat hij de volgende keer kan doen om ergens wel uit te komen.

- Het is van belang bij deze leerlingen je taalgebruik aan te passen waarbij je deze leerlingen feedback en complimenten geeft over hun *inzet*, hun *doorzettingsvermogen* en *het proces* dat ze doorlopen. Deze leerlingen halen een groot deel van hun zelfvertrouwen uit het feit dat ze antwoorden al snel weten. Wanneer zij een fout maken of iets niet in één keer kunnen, geloven zij dat ze dom zijn. Het gevolg hiervan is dat ze vaak de makkelijke weg/de makkelijke opdracht kiezen, waarbij ze zeker weten dat ze dit in één keer kunnen maken. Dit kan leiden tot onderpresteren.

'Leren hoeft niet altijd leuk te zijn.'

Signalen van (hoog)begaafdheid; en nu?

Onder dit kopje kun je lezen welke stappen er binnen OBS de Klim ondernomen worden wanneer er signaleren zijn van een mogelijk (hoog)begaafde leerling.

- Eerst met elkaar (ouders-leerkracht) in gesprek over wat zij thuis en in de groep signaleren.
- Wanneer blijkt dat de leerling (dus ook een eventuele onderpresteerder) inderdaad meer uitdaging nodig heeft wordt de leerling in de verkorte instructiegroep geplaatst en wordt er gekeken waar een leerling kan worden uitgedaagd. De leerkracht zet deze afspraken in een handelingsplan dat na 6 - 8 weken met ouders en leerling wordt geëvalueerd. Dit tot twee keer toe (2 periodes van 6-8 weken.) Bij de bespreking van het handelingsplan tussen ouder-kind en leerkracht wordt direct het eerste evaluatiemoment vastgelegd. Ouders en leerkrachten zijn samen verantwoordelijk voor het inplannen van deze gesprekken.

Lees verder bij plan A

- Blijkt deze uitdaging niet voldoende dan volgt er een gesprek met ouders, leerkracht en de intern begeleider

Aan de hand daarvan wordt bekeken wat een kind nodig heeft en wordt er een nieuw handelingsplan opgesteld.

Op dat moment kunnen we eventuele begeleiding van het kind buiten school bespreken. Bijvoorbeeld trainingen voor (hoog)begaafde leerlingen bij bureau Flore. Dit voor een stuk psycho-educatie. Waar nodig voor ouders of leerkrachten kunnen we praten over de voors- en tegens van een eventueel IQ-onderzoek. Ook bij dit gesprek is het mogelijk dat de leerling (deels) aansluit. Zo praten we niet enkel over, maar ook met het kind. Iets wat voor deze doelgroep kinderen erg belangrijk is.

Een kanttekening is dat de leerkracht bepaalt of het werk uitdagend genoeg is of niet. Dit aan de hand van observaties die er in de klas worden gedaan. (Hoog)begaafde leerlingen kunnen al snel aangeven dat iets saai is of niet uitdagend genoeg. Dit is niet direct een reden om het werk aan te passen (Monique Jonkers, 2016).

Hieronder zie je de handelingen voor deze leerlingen, genoemd plan B 'het hoogbegaafde kind.'

- Waar nodig vraagt de intern begeleider een startgesprek aan bij het samenwerkingsverband om mee te denken over de begeleiding van deze leerling. Waarbij aansluiting bij de Magisgroep een optie kan zijn (zie verderop in deze kaart). Waar nodig kan dan ook voltijd hb-onderwijs of het overslaan van een leerjaar ter sprake komen. Dit alles in samenspraak met ouders, leerkrachten, intern begeleider en eventueel extern betrokkenen.

*Het samenwerkingsverband kan worden ingeschakeld op aanvraag van de school. Het gaat om handelingsverlegenheid binnen de schoolse setting.

Plan van aanpak

Plan A 'begaafde kinderen'

Dit plan gaat in werking wanneer de leerkracht ziet dat een leerling meer uitdaging nodig heeft binnen ons onderwijs. De leerkracht gaat hierbij uit van toetsgegevens (methode en niet- methodegebonden) en observaties in de groep. Ook ouder- en kindgesprekken kunnen hierin een rol spelen. Hierbij hoeft geen sprake te zijn van hoogbegaafdheid of onderzoekresultaten (te denken valt aan IQ-onderzoek).

De kleuterbouw

Wanneer een leerling in de kleuterbouw een ontwikkelingsvoorsprong laat zien, zoeken de leerkrachten naar differentiatie binnen het thema onderwijs en andere activiteiten. Deze ontwikkelingsvoorsprong halen de leerkrachten uit observaties en/of de KIJK (kindvolgsysteem) registraties. Voor leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong uit de kleuterbouw wordt nog geen handelingsplan geschreven.

Op dit moment zijn er nog geen vaste afspraken over wat leerkrachten inzetten bij kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong. In schooljaar 2024-2025 gaan we daar een concreter plan voor schrijven.

Op dit moment wordt onderstaande eventueel aangeboden door leerkrachten;

- Deze leerlingen krijgen andere verantwoordelijkheden dan de andere leerlingen
- Aan het werk van deze leerlingen worden meer eisen gesteld. Deze leerlingen weten wat er van hen verwacht wordt (het werk is niet vrijblijvend).
- Deze leerlingen gaan één keer per week met de leerkracht in gesprek over het proces van hun werk.
- Binnen het thema onderwijs wordt er gezocht naar uitdagingen waarbij deze leerlingen eigen doelen kunnen stellen.
- Denksleutels
- Filosoferen
- Smartgames. De leerling houdt op zijn eigen aftekenlijst bij welke smartgames het al heeft gedaan.
- Wanneer deze leerlingen hetzelfde werk maken als de andere leerlingen worden er meer eisen aan het werk gesteld. Te denken valt aan; netheid, zelfstandigheid, leiding nemen, zelf schrijven van woorden ed.
- Kleine kring voor leerlingen die meer uitdaging aankunnen.

Groep 3 t/m 8

Rekenen

Voor groep 3 t/m 8 geldt voor leerlingen die meer aan kunnen dat zij tijdens het zelfstandig werken alleen de blauwe opgaven uit de rekenmethode Getal & Ruimte maken en daarna aan het werk gaan met Meesterwerk (uitdagend rekenwerk horende bij de methode). Bij het aanbieden van een nieuwe strategie doen alle kinderen mee met de groep, wanneer deze doelgroep leerlingen de instructie heeft meegekregen kan het zelfstandig aan het werk. De leerkrachten bekijken zelf of een leerling hiervoor in aanmerking komt. Bij twijfel raadplegen ze de intern begeleider. Ieder blok wordt er weer gekeken of een leerling het aankan om aan Meesterwerk te werken. Dit omdat in ieder blok andere vaardigheden aan bod komen, waarbij een leerling sommige onderdelen goed beheerst en andere onderdelen nog niet.

Wanneer een kind aan Meesterwerk werkt wordt hier geen handelingsplan voor geschreven, dit staat in het groepsplan genoteerd. Ouders worden wel op de hoogte gesteld.

Is het Meesterwerk nét te hoog gegrepen, dan maakt een leerling naast de blauwe opgaven opdrachten uit Kien en/of Rekeningiers. Dit bespreekt de leerkracht met de leerling. Dit werk is niet vrijblijvend. Per week wordt er afgesproken hoeveel bladzijdes een leerling moet hebben gemaakt. Het doel van Meesterwerk, Kien of Rekeningiers wordt met de leerling besproken en ook zorgt de leerkracht voor een instructie- en evaluatiemoment waarbij deze kinderen begeleiding krijgen.

*Kinderen werken van voor naar achter in het Meesterwerk werkboek. Per blok zijn er een X aantal bladzijdes die centraal staan en die deze leerling dus af moet hebben.

Spelling/taal

In groep 3 werken de leerlingen met de methode Veilig Leren Lezen. Wanneer alles erop wijst dat een leerling meer uitdaging nodig heeft kan het kind werken in het zon werkboek van de methode (uitdagend werk). Dit n.a.v. de signaleringskenmerken en toets scores.

Groep 4 t/m 8 werkt met de methode Spelling in Beeld. Wanneer een kind meer uitdaging nodig heeft doet het altijd mee met de instructies van een nieuwe spellingcategorie. In afstemming met de leerkracht (genoteerd in het handelingsplan) wordt bepaald wanneer deze leerling meedoet met een dictee of niet en welke opgaven uit het werkboek wel/niet maakt

moet worden. Stel een spellingles duurt 45 minuten waarbij deze leerling maar 15 minuten mee hoeft te doen met de groep, dan stemmen leerkracht en leerling (vastgelegd in een handelingsplan(hp)) af wat deze leerling daarna doet. Een voorbeeld kan zijn; werken aan een afgesproken project, een verhaal schrijven met de spelling categorie van deze week o.i.d. Deze afspraken kun je afstemmen in een kindgesprek.

Lezen

Op OBS De Klim is veel aandacht voor het leesonderwijs en het leesplezier. Iedere leerling leest een boek, tijdschrift, encyclopedie passende bij zijn (AVI) niveau en interesse. In de kwaliteitskaart technisch lezen staan de afspraken over hoeveel tijd er aan ons leesonderwijs wordt besteed.

*Bij plan B 'hoogbegaafde leerling' kun je ook afspraken maken dat een kind bv een boekpresentatie geeft als uitdaging. Dit met opgestelde succescriteria (waar moet de presentatie van de leerkracht aan voldoen). Dit zodat de opdracht niet vrijblijvend is.

Begrijpend lezen

In de groepen 3 t/m 8 bestaan de begrijpend lezen lessen voornamelijk uit rijke teksten (bijvoorbeeld; klassenteksten.nl, rijketeksten.nl ed.) passend bij het thema dat op dat moment speelt. Leerkrachten bieden deze tekst aan en kiezen voor een verwerking passend bij de groep. Voor leerlingen die meer aankunnen zal de leerkracht kijken naar een uitdagendere opdracht die geïntegreerd is binnen ons thema onderwijs.

Groep 6 t/m 8 werkt met de methode Nieuwsbegrip. Dit ondersteunend aan het leesonderwijs zoals gegeven binnen ons thematisch werken. Wanneer een leerling meer aan kan, doet het mee met de voorbespreking van de tekst (het onderwerp). Daarna zal de leerling op een niveau hoger een tekst lezen met bijbehorende vragen.

Soms is het zo dat bovenstaand werk niet voor voldoende uitdaging zorgt. Een (hoog)begaafde leerling kan snel aangeven dat iets 'saai' is. Dit betekent niet dat de omgeving direct in actie moet komen om aanpassingen te gaan doen. Juist het kind moet geactiveerd worden en worden bevraagd (en doorvragen) op wat 'saai' is om erachter te komen waar het hem in zit; Leg eens uit; wat vind je precies saai? Wat zou jou helpen om het werk minder saai te maken? Is het saai omdat het niet in één keer lukt óf is het saai omdat je het juist met gemak kunt maken?! Met doorvragen probeer je erachter te komen waar de 'saaiheid' in zit. Dit kan zijn dat het écht te saai is, misschien is het juist te moeilijk waarbij het kind niet gewend is dat het zijn werk niet in één keer kan maken.

Plan B 'hoogbegaafde kinderen'

Wanneer plan A niet voldoende uitdaging biedt voor een leerling (minimaal twee periodes van 6-8 weken uitgeprobeerd) dan gaat plan B in werking. Dit in overleg met de intern begeleider. Voor plan B stelt een leerkracht altijd een handelingsplan op en worden ouders betrokken. Ook nu wordt er bij de bespreking van het handelingsplan tussen ouder-kind en leerkracht direct het eerste evaluatiemoment vastgelegd.

Algemeen

Voor deze leerlingen kan er in overleg met de intern begeleider voor gekozen worden om leerlingen door te toetsen. In ons toetsbeleid staat hoever we doortoetsen. Dit doortoetsen gebeurt met het leerlingvolgsysteem Leerling in Beeld. Op deze manier krijgen we inzicht in waar een leerling per vakgebied staat.

Rekenen

Wanneer Meesterwerk, Kien en of/ Rekenijgers niet toereikend zijn voor een leerling en de leerling (nog) meer uitdaging nodig heeft (dit gaat altijd in afstemming met ouders en waar gebruik gemaakt is van onderzoekgegevens worden deze adviezen erbij gepakt) dan wordt een kind vooruit getoetst binnen de methode van Getal & Ruimte.

Wanneer de gehele groep de rekentoets van blok 1 maakt, maakt deze leerling de toets van blok 2.

Onderwerpen die deze leerling al beheerst hoeven niet herhaald te worden. Bij de niet-behaalde onderdelen maakt deze leerling de blauwe opgaven.

Wanneer een kind alle lesstof uit blok 2 beheerst, sluit het wél aan bij de instructie. Zo leert deze leerling welke strategie de juiste is. In de overige tijd gaat het aan de slag met ander uitdagend werk (zie schema hieronder voor mogelijke opdrachten). Dit kunnen bv rekenspellen zijn. Dit werk is niet vrijblijvend, maar in overleg met leerkracht en leerling worden hier eisen aan gesteld.

De leerkrachten proberen deze leerlingen minimaal één, waar kan twee keer per week uitleg te geven over het aangeboden werk. Hierbij ligt de focus op het proces en niet op het juiste antwoord.

Bij kinderen vanaf groep 5 kan er voor deze kinderen gebruik gemaakt worden van een online weekplanning. In de groepen 7 en 8 wordt gebruik gemaakt van een digitale weekplanning op maat gemaakt per leerling.

Spelling/taal/lezen

Zie bovenstaande afspraken.

Aanvullend bij deze stap: er kan gekozen worden een leerling de spellingles in een hogere jaargroep mee te laten doen. Dit in overleg met de intern begeleider. Wanneer hiervoor gekozen wordt, moet er een handlingsplan opgesteld worden.

Verdiepend voor de 'Plan B' groep.

Per thema kunnen leerkracht-leerling een project bedenken waar de leerling aan gaat werken (zie schema hieronder). Waar kan koppelen we deze leerlingen aan ontwikkelingsgelijkgestemden om samen mee op te trekken. Dit kan een leerling uit het eigen leerjaar zijn of uit een ander leerjaar.

In afstemming kunnen kinderen afwisselend werken aan bv onderstaande opgaven, dit naast bovenstaand werk. Korte-, lange-, gesloten- en open opgaven worden afgewisseld en waar kan gekoppeld aan het thematisch werken.

	Kort	Lang
Gesloten; er is één antwoord goed	<ul style="list-style-type: none"> • Rekentijgers • Kien • Opdrachten van de Kangoeroewedstrijd • Smartgames 	<ul style="list-style-type: none"> • Plustaak wereldoriëntatie. • Een nieuwe taal leren (LanguageNut) • Leren schaken
Open; onderzoekende opgaven	<ul style="list-style-type: none"> • Opdrachten op basis van denksleutels • Doolhoven • Outside the box opgaven • Kraak 'm - online • Logica spelletjes (Think fun) 	<ul style="list-style-type: none"> • Een eigen project opzetten • Projecten van Minka Dumont; https://21stereeuwsevaardigheden.nl • Bouwen (bijvoorbeeld knikkerbaan of kettingreacties) • Opdrachten uit het grote vooruitwerkkwadboek. • De uitvinders
Mix van open- en gesloten opdrachten	<ul style="list-style-type: none"> • Opdrachten uit denken over taal • Denken in getallen • Rekenkundig • Taal(eigen)wijs • Mindmap maken • Maakkunde 	

In het kantoor van de intern begeleider ligt een map met nog veel meer opdrachten; kort-, lang-, open- en gesloten.

Bij alle bovenstaande uitdagingen geldt dat het draait om het proces en dat leerkracht en leerling vaste 1 op 1 momenten inplannen waarbij ze reflecteren op het werk (minimaal één, waar kan twee keer per week). Dit kan aan de hand van de Leerkuil van Bazalt. Een aantekening hierbij is dat de leerkracht niet in staat is om 1 op 1 onderwijs te bieden aan deze leerlingen. Zij hebben te maken met een groep van gemiddeld 25 leerlingen, waarbij ze kijken wat haalbaar is wat betreft reflectiemomenten met de hoogbegaafde leerling. Hier communiceren we duidelijk in richting ouders en kind, zodat er reële verwachtingen ontstaan, waarbij gedaan wordt wat kan binnen de setting van het onderwijs.

De leerkracht zorgt (juist bij deze leerlingen) dat zij eisen stelt aan het werk en dat de leerling goed weet wat er van hem verwacht wordt; wat zijn de succescriteria, hoeveel tijd heb ik voor mijn werk e.d. Ook zijn er voor deze leerlingen consequenties aan verbonden wanneer hun werk niet af is. Op OBS De Klim nemen we deze leerlingen mee in het proces, zodat zij zelf verantwoordelijkheid voelen voor hun ontwikkeling. Dit zal vanaf groep 5 tm 8 meer aan de orde zijn, dan bij groep 1 t/m. 4 i.v.m. de zelfstandigheid van kinderen.

Kinderen op OBS De Klim zullen op hun proces reflecteren in hun (digitaal) portfolio en ook is het van belang dat de leerkracht een stuk schrijft over het uitdagend werk voor deze leerlingen. Dit zodat de leerling gezien wordt en weet waarom het deze uitdagingen aan moet gaan.

Plan C

In heel enkele gevallen zal de inzet van plan B (twee periodes van 6-8 weken) niet voldoende zijn óf een zoektocht blijven om aan te sluiten bij de ontwikkeling van een leerling.

Op OBS De Klim werken we nauw samen met het samenwerkingsverband Utrecht. Het samenwerkingsverband is er voor Utrechtse scholen en hun leerlingen wanneer een school handlingsverlegen is. Met toestemming van ouders kan de intern begeleider een dossier opstellen waarbij ouders digitaal instemming moeten geven.

Bij instemming van het samenwerkingsverband zelf wordt er een startgesprek ingepland en wordt er gekeken naar eventuele vervolgondersteuning (een arrangement).

Voor de (hoog)begaafde leerlingen in Utrecht bestaat er de mogelijkheid om vanaf groep 5 aan te sluiten bij de Magisgroep. Dit gedurende een kalenderjaar waarbij er twee instroommomenten zijn; na de zomervakantie en na de voorjaarsvakantie. De Magisgroep denkt ook mee of fulltime hb onderwijs eventueel passender is voor een leerling.
<https://swvutrechtpo.nl/deeltijdvoorziening-meer-en-hoogbegaafden/>

Ook kan er in heel enkele gevallen gekeken worden of een groep overslaan passender is voor deze leerling. Een leerling zal dan moeten worden door getoetst. Ook wordt er gekeken waar een kind sociaal gezien staat en speelt de leeftijd van een leerling mee. Wanneer de leerling erg jong is, is het van belang om in het gesprek met ouders, leerkrachten en de intern begeleider mee te nemen wat dit betekent voor de leeftijd richting het voortgezet onderwijs of wanneer de leerling gaat studeren.

Ons doel is niet per se een kind te laten versnellen, maar om met elkaar te kijken hoe deze (hoog)begaafde leerlingen met uitdagingen omgaan en om hun vaardigheden aan te leren waarbij ze leren doorzetten, reflecteren en hun ogen gericht hebben op de inzet in plaats van op het eindproduct. Kortom; het leren leren (leerkuil van Bazalt).

Samenwerking met ouders/verzorgers

Vaardigheden die nodig zijn om een leerling zowel thuis als op school te signaleren en te begeleiden zijn

De leerling verantwoordelijkheid durven geven	<i>Geef het kind een gerichte taak</i>
De leerling ruimte durven geven	<i>Zonder het kind in het diepe te gooien</i>
De leerling het gevoel van vertrouwen geven	<i>Maak duidelijke afspraken en wees consequent</i>
Altijd een doel voor ogen houden met deze leerling	<i>Ook als het proces stroef verloopt; zet door!</i>
Duidelijkheid scheppen voor deze leerling	<i>Maak heldere afspraken</i>
De manier van aanspreken en feedback geven	<i>Gericht op inzet en het proces</i>

Dit zijn punten die vanaf groep 1 t/m groep 8 ingezet worden. Om een lijn te trekken met school en ouders/verzorgers. Iets wat OBS De Klim graag wil in hun samenwerking is dat ook ouders bovenstaande punten toepassen bij hun kind.

Een ouder kan bijvoorbeeld verantwoordelijkheid bevorderen door een kind een taak te geven in huis (bijvoorbeeld je eigen spullen opruimen) en het kind daaraan te houden. Wanneer dit niet gebeurt kun je hier als ouder een consequentie aan verbinden. Een ouder kan thuis zijn kind begrenzen, uitdagen en bij een zin als 'het is saai op school' of 'rekenen is echt makkelijk' doorvragen om te zien wat er achter deze uitspraak zit.

Samenwerking met externen

Binnen het SPO (stichting primair onderwijs) wordt er per schooljaar een specialist hb gekoppeld aan de scholen. Voor schooljaar 2024-2025 kan de intern begeleider Monique Kroes voor 3,5 á 4 uur raadplegen voor hb gerelateerde vragen.

Meerjarenplan hb-onderwijs op OBS De Klim

2023-2024	<ul style="list-style-type: none"> ● ~~Aanpassen van de kwaliteitskaart (hoog)begaafde kinderen~~ ● ~~Het team meenemen in de kwaliteitskaart~~ ● ~~De MR betrekken bij de kwaliteitskaart~~ ● Ouders informeren over de kwaliteitskaart ● Op de website verwijzen naar de kwaliteitskaart (voor nieuwe ouders)
2024-2025	<ul style="list-style-type: none"> ● Uitvoeren en borgen van de hb kwaliteitskaart. ● Materialen die op dit moment aanwezig zijn in de school inventariseren en met elkaar bekijken (werkoverleg-studiedag?) ● In de kleuterbouw concrete afspraken maken over wat je leerlingen aanbiedt met een ontwikkelingsvoorsprong. ● Waar nodig (extra) materialen aanschaffen voor (hoog)begaafde leerlingen. ● Kijken óf we programmeer opdrachten, naast voor alle leerlingen, extra willen inzetten voor hb kinderen. ● Hb als onderwerp op de agenda zetten zodat het team meer kennis krijgt over deze leerlingen ● Monitoren van de inhoud (bijvoorbeeld bij groepsbesprekingen en klassenobservaties). ● Eind schooljaar: evalueren van de hb kwaliteitskaart
2025-2026	<ul style="list-style-type: none"> ● Zorgen voor de monitoring, uitvoering van de kwaliteitskaart ● Vragenlijst onder leerkrachten, ouders, leerlingen om te vragen hoe zij het hb-onderwijs op dit moment ervaren. Ook de leerlingenraad wordt hierbij betrokken.
2026-2027	<ul style="list-style-type: none"> ● Waar nodig kijken of er aanvullend iets nodig is; inzet methode Fixie en Growie?

	• Waar wenselijk (bepaald door het team van OBS De Klim) bespreken of we een hb-specialist willen en kunnen benoemen binnen OBS De Klim of een werkgroep hb-onderwijs.

Literatuur

- Lekker zelluf doen! Monique Jonkers
- Intens, authentiek en vrij. Renate Hamsikova
- How2talk2kids. Adele Faber en Elaine Mazlish
- Hoogbegaafdheid survivalgids. Tessa Kieboom en Danielle Verheye.
Een boek voor uw (hoog)begaafde kind

'Onze grootste zegen is niet dat we nooit vallen, maar dat we na elke val weer opstaan.'